

LUẬT SƯ NGUYỄN HỮU PHƯỚC

CẨM NANG PHÁP LUẬT

CÁ NHÂN & GIA ĐÌNH

NHA XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Luật sư Nguyễn Hữu Phước

CẨM NANG PHÁP LUẬT

Cá nhân & Gia đình

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Mục lục

Danh mục từ viết tắt.....	12
Lời nói đầu	13
Phần mở đầu.....	15

Chương I

CÁC THỦ TỤC LIÊN QUAN ĐẾN NHÂN THÂN CỦA CÁ NHÂN

1.1. THỦ TỤC ĐĂNG KÝ KHAI SINH.....	18
1.1.1. Đăng ký khai sinh là gì?	18
1.1.2. Thủ tục đăng ký khai sinh	18
1.2. QUY ĐỊNH VỀ VIỆC ĐẶT TÊN VÀ THỦ TỤC THAY ĐỔI HỌ TÊN	20
1.2.1. Đặt tên như thế nào mới đúng quy định?	20
1.2.2. Khi nào thì được phép thay đổi họ tên?	21
1.2.3. Thủ tục thay đổi họ, tên.....	22
1.3. XÁC ĐỊNH DÂN TỘC CHO TRẺ VÀ XÁC ĐỊNH LẠI DÂN TỘC.....	24
1.3.1. Làm sao để xác định dân tộc cho trẻ đúng quy định?	24
1.3.2. Khi nào thì được phép xác định lại dân tộc?	24
1.3.3. Thủ tục xác định lại dân tộc	25
1.4. THỦ TỤC XÁC ĐỊNH, NHẬP, THÔI, TƯỞC, TRỞ LẠI QUỐC TỊCH VIỆT NAM.....	26
1.4.1. Quốc tịch là gì và khi nào thì cá nhân sẽ mang quốc tịch Việt Nam?.....	26
1.4.2. Nhập quốc tịch Việt Nam	29
1.4.3. Trở lại quốc tịch Việt Nam	32
1.5. XÁC ĐỊNH LẠI GIỚI TÍNH VÀ CHUYỂN ĐỔI GIỚI TÍNH.....	36
1.5.1. Trường hợp nào được phép xác định lại giới tính?	36

1.5.2. Thủ tục xác định lại giới tính.....	36
1.5.3. Có được phép chuyển đổi giới tính hay không?.....	39
1.6. THỦ TỤC HIỂN, NHẬN MÔ, BỘ PHẬN CƠ THỂ NGƯỜI VÀ HIỂN, LẤY XÁC.....	39
1.6.1. Trường hợp nào thì được phép hiển, nhận mô, bộ phận cơ thể người và hiển, lấy xác?.....	39
1.6.2. Thủ tục.....	40
1.7. THỦ TỤC TUYÊN BỐ MỘT NGƯỜI BỊ MẤT NĂNG LỰC HÀNH VI DÂN SỰ; NGƯỜI CÓ KHÓ KHĂN TRONG NHẬN THỨC, LÀM CHỦ HÀNH VI; NGƯỜI BỊ HẠN CHẾ NĂNG LỰC HÀNH VI DÂN SỰ.....	44
1.7.1. Năng lực hành vi dân sự nghĩa là gì?.....	44
1.7.2. Mất năng lực hành vi dân sự.....	46
1.7.3. Người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi.....	50
1.7.4. Hạn chế năng lực hành vi dân sự.....	52
1.8. THỦ TỤC THÔNG BÁO TÌM KIẾM NGƯỜI VẮNG MẶT TẠI NƠI CƯ TRÚ.....	54
1.8.1. Tại sao phải thông báo tìm kiếm người vắng mặt tại nơi cư trú.....	54
1.8.2. Thủ tục thông báo tìm kiếm người vắng mặt tại nơi cư trú và quản lý tài sản của người đó.....	55
1.9. THỦ TỤC TUYÊN BỐ MẤT TÍCH.....	57
1.9.1. Tại sao phải tuyên bố một người là mất tích.....	57
1.9.2. Khi nào có thể yêu cầu Tòa án tuyên bố một người mất tích.....	57
1.9.3. Thủ tục tuyên bố mất tích.....	58
1.9.4. Hủy tuyên bố mất tích.....	59
1.10. THỦ TỤC TUYÊN BỐ MỘT NGƯỜI LÀ ĐÃ CHẾT.....	59
1.10.1. Tại sao cần yêu cầu tuyên bố một người là đã chết.....	59
1.10.2. Khi nào có thể yêu cầu tuyên bố một người là đã chết.....	59
1.10.3. Thủ tục tuyên bố một người là đã chết.....	60
1.10.4. Hậu quả của việc tuyên bố một người là đã chết.....	61
1.10.5. Hủy tuyên bố một người là đã chết.....	61
1.11. THỦ TỤC KHAI TỬ.....	62
1.11.1. Đăng ký khai tử là gì?.....	62
1.11.2. Thủ tục đăng ký khai tử.....	63

Chương II

CƯ TRÚ, XUẤT NHẬP CẢNH, LÝ LỊCH TƯ PHÁP, BẢO MẤT GIẤY TỜ

2.1. CÁC THỦ TỤC LIÊN QUAN ĐẾN CƯ TRÚ	65
2.1.1. Kiến thức chung về các thủ tục liên quan đến cư trú	66
2.1.2. Đăng ký thường trú.....	66
2.1.3. Đăng ký tạm trú.....	81
2.1.4. Thông báo lưu trú.....	84
2.1.5. Khai báo tạm vắng.....	85
2.2. CÁC THỦ TỤC LIÊN QUAN ĐẾN THẺ CĂN CƯỚC CÔNG DÂN	86
2.2.1. Thủ tục cấp mới Thẻ căn cước công dân.....	87
2.2.2. Cấp đổi Thẻ căn cước công dân	89
2.2.3. Cấp lại Thẻ căn cước công dân	90
2.3. CÁC THỦ TỤC CẤP, ĐỔI HỘ CHIẾU	90
2.3.1. Thủ tục cấp mới Hộ chiếu phổ thông	91
2.3.2. Thủ tục sửa đổi, bổ sung Hộ chiếu phổ thông	94
2.3.3. Thủ tục cấp lại Hộ chiếu phổ thông.....	96
2.4. CẤP THỊ THỰC	99
2.4.1. Thị thực là gì?	99
2.4.2. Các trường hợp được miễn thị thực	100
2.4.3. Thủ tục xin cấp thị thực TT và VR.....	103
2.5. CẤP LÝ LỊCH TƯ PHÁP	104
2.5.1. Lý lịch tư pháp là gì?	104
2.5.2. Khi nào thì cần Lý lịch tư pháp?	104
2.5.3. Có mấy loại Lý lịch tư pháp?.....	105
2.5.4. Thủ tục xin Lý lịch tư pháp.....	105
2.6. THÔNG BÁO MẤT GIẤY TỜ TÙY THÂN	107
2.6.1. Tại sao phải thông báo khi bị mất giấy tờ tùy thân?.....	107
2.6.2. Thủ tục	107

Chương III

HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH

3.1. KÝ KẾT THỎA THUẬN VỀ CHẾ ĐỘ TÀI SẢN CỦA VỢ CHỒNG	109
3.1.1. Thỏa thuận về chế độ tài sản của vợ chồng là gì và tại sao cần phải ký thỏa thuận này?	109
3.1.2. Các nội dung thỏa thuận về chế độ tài sản của vợ, chồng.....	110

3.1.3. Ký kết Thỏa thuận về chế độ tài sản của vợ, chồng	111
3.1.4. Sửa đổi, bổ sung thỏa thuận về chế độ tài sản của vợ chồng	113
3.2. ĐĂNG KÝ KẾT HÔN.....	114
3.2.1. Tại sao phải làm thủ tục đăng ký kết hôn?	114
3.2.2. Điều kiện để được phép đăng ký kết hôn.....	114
3.2.3. Làm sao để đăng ký kết hôn?.....	115
3.3. YÊU CẦU HỦY KẾT HÔN TRÁI PHÁP LUẬT.....	118
3.3.1. Thế nào là kết hôn trái pháp luật và ai có quyền yêu cầu tuyên hủy kết hôn trái pháp luật	118
3.3.2. Thủ tục yêu cầu Tòa án hủy kết hôn trái pháp luật	119
3.4. NHẬN CON NUÔI	121
3.4.1. Điều kiện để nhận con nuôi	121
3.4.2. Thủ tục đăng ký nhu cầu nhận nuôi con nuôi.....	123
3.4.3. Thủ tục nhận con nuôi	124
3.5. XÁC ĐỊNH CHA, MẸ, CON	127
3.5.1. Tại sao cần phải xác định cha, mẹ, con?	127
3.5.2. Thực hiện thủ tục xác định cha, mẹ, con tại cơ quan nào?.....	127
3.5.3. Thủ tục xác định cha, mẹ, con	128
3.6. THỎA THUẬN MANG THAI HỘ VÌ MỤC ĐÍCH NHÂN ĐẠO	130
3.6.1. Pháp luật quy định các điều kiện gì đối với việc mang thai hộ vì mục đích nhân đạo?	131
3.6.2. Các cơ sở y tế được phép thực hiện kỹ thuật mang thai hộ vì mục đích nhân đạo	132
3.6.3. Thủ tục đăng ký thực hiện mang thai hộ vì mục đích nhân đạo.....	132
3.7. LY HÔN VÀ NGHĨA VỤ CẤP DƯỠNG	136
3.7.1. Các vấn đề chính cần biết khi ly hôn.....	136
3.7.2. Thủ tục giải quyết ly hôn trong trường hợp các bên không thể thỏa thuận được	141
3.7.3. Giải quyết ly hôn trong trường hợp thuận tình ly hôn.....	145
3.7.4. Nghĩa vụ cấp dưỡng cho vợ và con.....	147
3.8. PHÂN CHIA TÀI SẢN CHUNG TRONG THỜI KỲ HÔN NHÂN	148
3.8.1. Thỏa thuận về việc chia tài sản chung trong thời kỳ hôn nhân.....	149
3.8.2. Yêu cầu Tòa án phân chia tài sản chung trong thời kỳ hôn nhân.....	152
3.9. THỪA KẾ	153
3.9.1. Làm sao để lập di chúc đúng pháp luật?.....	154

- 3.9.2. Chia thừa kế theo di chúc như thế nào cho đúng? 160
- 3.9.3. Chia thừa kế và nhận di sản theo pháp luật thực hiện như thế nào? ... 165

Chương IV

MỘT SỐ NGHĨA VỤ TÀI CHÍNH TẠI ĐỊA PHƯƠNG

4.1. TIỀN SỬ DỤNG ĐẤT	169
4.1.1. Quy định chung.....	169
4.1.2. Thủ tục	170
4.1.3. Lưu ý.....	172
4.2. THUẾ SỬ DỤNG ĐẤT PHI NÔNG NGHIỆP	174
4.2.1. Quy định chung.....	174
4.2.2. Thủ tục	174
4.2.3. Lưu ý.....	177
4.3. ĐÓNG GÓP QUỸ PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI	178
4.3.1. Quỹ phòng, chống thiên tai có ý nghĩa gì?.....	178
4.3.2. Thủ tục	179
4.3.3. Lưu ý.....	180
4.4. THUẾ THU NHẬP CÁ NHÂN	181
4.4.1. Quy định chung	181
4.4.2. Thủ tục	182
4.4.3. Lưu ý.....	193
4.5. BẢO HIỂM Y TẾ	194
4.5.1. Quy định chung.....	194
4.5.2. Thủ tục	196
4.5.3. Lưu ý.....	198

Chương V

TÀI SẢN

5.1. XÁC LẬP QUYỀN SỞ HỮU TÀI SẢN.....	199
5.1.1. Tại sao phải xác lập quyền sở hữu tài sản?	199
5.1.2. Các căn cứ xác lập quyền sở hữu tài sản	200
5.1.3. Thời điểm xác lập quyền sở hữu tài sản được xác lập.....	201
5.2. VỢ CHỒNG CÓ NÊN XÁC LẬP TÀI SẢN RIÊNG KHÔNG	202
5.2.1. Thỏa thuận về chế độ tài sản của vợ, chồng.....	202
5.2.2. Chia tài sản chung trong thời kỳ hôn nhân.....	204

5.3. CON CHƯA THÀNH NIÊN CÓ QUYỀN SỞ HỮU TÀI SẢN RIÊNG KHÔNG	205
5.4. TẶNG CHOTÀI SẢN CÓ CẦN LẬP THÀNH HỢP ĐỒNG KHÔNG	206
5.5. CHO THUÊ TÀI SẢN NÊN LẬP HỢP ĐỒNG THUÊ	207
5.6. HỢP ĐỒNG VAY TÀI SẢN	212
5.7. MUA BÁN NHÀ Ở, ĐẤT Ở	213
5.7.1. Điều kiện để chuyển nhượng quyền sử dụng đất ở và quyền sở hữu nhà ở.....	214
5.7.2. Thủ tục chuyển nhượng quyền sử dụng đất ở và quyền sở hữu nhà ở	214
5.8. THỦ TỤC CHO THUÊ NHÀ Ở	217
5.8.1. Điều kiện cho thuê nhà ở	217
5.8.2. Thủ tục cho thuê nhà ở và hợp đồng cho thuê nhà ở	218
5.9. THỦ TỤC THẾ CHẤP TÀI SẢN ĐỂ ĐẢM BẢO CHO NGHĨA VỤ DÂN SỰ	221
5.9.1. Thế chấp phương tiện cơ giới (xe máy, xe ô tô)	222
5.9.2. Thế chấp quyền sử dụng đất và quyền sở hữu tài sản gắn liền với đất	223
5.10. THỦ TỤC XIN GIẤY PHÉP XÂY DỰNG CHO NHÀ Ở RIÊNG LẺ.....	224
5.10.1. Điều kiện cấp giấy phép xây dựng đối với nhà ở riêng lẻ.....	224
5.10.2. Thủ tục xin cấp giấy phép xây dựng cho nhà ở.....	225
5.11. THỦ TỤC HOÀN CÔNG VÀ CẬP NHẬT SỔ HỒNG.....	228
5.11.1. Đối tượng phải thực hiện thủ tục hoàn công	228
5.11.2. Trình tự thủ tục hoàn công và cập nhật sổ hồng.....	229
5.12. THỦ TỤC MUA BÁN XE Ô TÔ, XE MÁY	231
5.12.1. Trường hợp mua xe mới từ các đại lý.....	231
5.12.2. Thủ tục mua, bán xe máy đã qua sử dụng	234
5.13. THỦ TỤC KIỂM ĐỊNH XE CƠ GIỚI	237
5.13.1. Đối tượng phải kiểm định	237
5.13.2. Thủ tục kiểm định xe cơ giới.....	238
5.13.3. Phí kiểm định.....	240
5.14. THỦ TỤC XIN CẤP GIẤY PHÉP LÁI XE.....	241
5.14.1. Phân hạng giấy phép lái xe	241
5.14.2. Điều kiện đối với người học lái xe	242
5.14.3. Trình tự xin cấp giấy phép lái xe	243
5.14.4. Phí sát hạch	244
5.15. MUA BẢO HIỂM BẮT BUỘC CỦA CHỦ XE CƠ GIỚI	244

Chương VI
VIỆC LÀM

6.1. GIAO KẾT HỢP ĐỒNG LAO ĐỘNG	247
6.1.1. Hình thức của Hợp đồng lao động.....	248
6.1.2. Thời hạn và loại Hợp đồng lao động	249
6.1.3. Nội dung của Hợp đồng lao động.....	251
6.1.4. Những hành vi không được làm khi giao kết Hợp đồng lao động	253
6.1.5. Thử việc.....	254
6.2. CHẤM DỨT HỢP ĐỒNG LAO ĐỘNG	255
6.2.1. Trường hợp Người sử dụng lao động đơn phương chấm dứt Hợp đồng lao động hoặc sa thải Người lao động.....	257
6.2.2. Bận với tư cách là Người lao động đơn phương chấm dứt Hợp đồng lao động với Người sử dụng lao động	264
6.3. KHIẾU NẠI VÀ KHỞI KIỆN VỤ ÁN LAO ĐỘNG.....	269
6.3.1. Khiếu nại về lao động.....	269
6.3.2. Khởi kiện vụ án lao động.....	274
6.4. BẢO HIỂM Y TẾ	280
6.4.1. Mức đóng và phương thức đóng Bảo hiểm Y tế	280
6.4.2. Các trường hợp không được hưởng Bảo hiểm Y tế	281
6.4.3. Mức hưởng Bảo hiểm Y tế	282
6.4.4. Trình tự, thủ tục để hưởng tiền Bảo hiểm Y tế.....	284
6.5. BẢO HIỂM XÃ HỘI.....	286
6.5.1. Chế độ ốm đau, thai sản.....	287
6.5.2. Chế độ tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp	297
6.5.3. Chế độ hưu trí	300
6.5.4. Chế độ tử tuất.....	307
6.6. BẢO HIỂM THẤT NGHIỆP.....	312
6.6.1. Trợ cấp thất nghiệp	313
6.2.2. Hỗ trợ tư vấn, giới thiệu việc làm, học nghề	316

Chương VII

ĐĂNG KÝ KINH DOANH

7.1. KHI NÀO THÌ BẠN PHẢI ĐĂNG KÝ KINH DOANH.....	319
7.2. ĐĂNG KÝ THÀNH LẬP HỘ KINH DOANH.....	321
7.3. ĐĂNG KÝ THUẾ CHO HỘ KINH DOANH.....	323
7.4. ĐĂNG KÝ TẠM NGỪNG KINH DOANH CỦA HỘ KINH DOANH.....	325
7.5. ĐĂNG KÝ CHẤM DỨT HOẠT ĐỘNG HỘ KINH DOANH.....	326
7.6. ĐĂNG KÝ THÀNH LẬP DOANH NGHIỆP.....	327
7.6.1. Đối tượng không được phép thành lập doanh nghiệp.....	329
7.6.2. Trình tự, thủ tục thành lập doanh nghiệp.....	330
7.7. CÁC THỦ TỤC QUAN TRỌNG KHÁC CẦN LƯU Ý SAU KHI THÀNH LẬP DOANH NGHIỆP.....	335
7.7.1. Khai và nộp lệ phí môn bài.....	335
7.7.2. Thông báo sử dụng con dấu của doanh nghiệp.....	336
7.8. GIẢI THỂ DOANH NGHIỆP.....	337

Chương VIII

CÁC VẤN ĐỀ KHÁC

8.1. HỢP ĐỒNG ỦY QUYỀN.....	343
8.1.1. Tầm quan trọng.....	343
8.1.2. Thủ tục.....	344
8.1.3. Lưu ý.....	347
8.2. YÊU CẦU HỢP TỔ DÂN PHỐ.....	348
8.2.1. Ý nghĩa.....	348
8.2.2. Thủ tục.....	349
8.3. BẦU CỬ TẠI ĐỊA PHƯƠNG VÀ TRUNG ƯƠNG.....	356
8.4. CÁC NGÀY LỄ, TẾT CỦA VIỆT NAM.....	358
8.4.1. Quy định chung.....	358
8.4.2. Lưu ý.....	359
8.5. TREO QUỐC KỶ TRONG CÁC NGÀY LỄ, TẾT.....	359
8.5.1. Quy định chung.....	359
8.5.2. Lưu ý.....	359

8.6. PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY TRONG GIA ĐÌNH	360
8.7. TIẾNG ỒN TRONG KHU VỰC.....	362
8.8. SỬ DỤNG INTERNET	366
8.8.1. Quyền của người sử dụng dịch vụ internet	366
8.8.2. Nghĩa vụ của người sử dụng dịch vụ internet.....	366
8.8.3. Những hành vi bị cấm trong sử dụng internet	367
8.8.4. Một số chế tài áp dụng đối với hành vi vi phạm pháp luật trong việc sử dụng internet.....	369
Phụ lục I	
Các thông tin liên lạc cần có trong gia đình	385
Phụ lục II	
Danh sách các cơ quan nhà nước tại các thành phố lớn.....	393
Phụ lục III	
Danh sách các phòng công chứng, thừa phát lại tại các thành phố lớn.....	396
Phụ lục IV	
Danh mục một số bệnh viện, công ty, văn phòng luật tại các thành phố lớn ..	402
Phụ lục V	
Danh sách các Đại sứ quán, Lãnh sự quán nước ngoài tại Việt Nam	407
Phụ lục VI	
Các biểu mẫu tờ khai theo qui định pháp luật	413
Phụ lục VII	
Các quy trình	557